

Posudek vedoucího diplomové práce

Téma: Počátek a konec právní osobnosti

Diplomantka: Andrea Čeloudová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Posuzovaná diplomová práce je zaměřena na problematiku počátku a konce právní osobnosti. Ze schválených zásad pro vypracování vyplývá, že předmětem bližšího zájmu má být především výklad počátku a konce právní osobnosti člověka. Jde tedy o problematiku poměrně úzce ohraničenou, která však současně skýtá řadu podnětných a zajímavých otázek. Jejich zodpovězení v souvislé podobě diplomové práce je jistě možné hned zkraje označit za potencionálně značně přínosné.

Práce je včetně *Úvodu* a *Závěru* rozčleněna do sedmi samostatných částí. Autorka svůj výklad buduje systematicky. Nejprve svou pozornost upíná k vymezení základních pojmů, které skrývá v úvodní části nazvané *Legální definice právní osobnosti*. Dále se již zaměřuje přímo na vznik právní osobnosti jako takové. Pozornost tu samostatně věnuje početí a narození. Nevynechává ani pohled filozofický, etický a náboženský. Navazující partie je zaměřena na postavení a ochranu ještě nenarozeného dítěte. Diplomantka se zde zabývá postavením nascitura, jeho právy osobnostními a majetkovými, ale také například manipulací s lidskými zárodky. Šestá část je zacílena na změnu statusového postavení člověka během jeho života. Přehledově je zde věnována pozornost manželství, změně pohlaví, jména a rodného čísla, ale také například rodičovství. Nad rámec výkladu vztahujícímu se k právní osobnosti je pojednáno i o změnách svéprávnosti. Poslední část práce, pomineme-li shrnující závěr, je zacílena na zánik lidského života. Také zde se autorka zaměřuje na všechny zásadní otázky související s daným tématem.

K uvedenému rozvržení práce není třeba činit žádné výraznější výhrady. Autorka se dotýká všech podstatných aspektů zvolené problematiky. V jejím výkladu se přitom střídají pasáže podané spíše popisně a přehledově s obsahově a výkladově hlouběji pojatými partiemi. Místy by snad jen výkladu slušelo určité projasnění myšlenek, popř. možná i přeskupení jednotlivých informací v rámci podkapitol. Občas s v práci vyskytne tvrzení, které by zasloužilo bližší dovysvětlení, popř. korekci [srov. např.: s. 11 - *Mezi základní znaky těchto práv patří jejich osobní, tj. nemajetkový charakter, tato práva náleží individuálně každé fyzické osobě a působí erga omnes, proti všem – lze je tedy uplatnit vůči každému. Jedná se tedy o právo absolutní právní povahy, tzn., že nikdo nemusí být přesně jmenován či definován a absolutní práva lze chránit žalobami věcnými (actio in rem).*; s. 15 - *Právní osobnost tedy vzniká (a zaniká) spolu s právnickou osobou, tj. tedy dnem jejího zápisu do obchodního či jiného veřejného rejstříku.* – ne všechny právnické osoby vznikají zápisem do rejstříku; s. 16 -

Ve druhé větě ustanovení je úmyslně uplatněna fikce... - ve druhé větě § 25 je užit obrat „má se za to, že“, jde tedy o vyvratitelnou domněnku; s. 32 - Zákon o pohřbnictví ani zákon o zdravotních službách však pro takové řešení neposkytuje prostor, když podle těchto musí být děti mrtvě narozené likvidovány ve spalovnách, aniž by bylo pozůstalým umožněno zajistit jim důstojný pohřeb. – zdá se, že autorka přehlédla novelizaci zákona o pohřbnictví a zákona o zdravotních službách č. 193/2017 Sb. Za lidskými pozůstatky se dle stávající úpravy považuje tělo zemřelého a jiné lidské pozůstatky. Jinými lidskými pozůstatky jsou pak plod po potratu, včetně biologických zbytků potratu, není-li možné je od plodu oddělit. Jiným lidským pozůstatkem je vždy plod po umělém přerušení těhotenství (§ 2 zák. č. 256/2001 Sb.). Dle § 82 odst. 1 zák. č. 372/2011 Sb. je pak počítáno s vydáním plodu po potratu k pohřbení postupem podle zákona o pohřbnictví atp.]

Za očekáváním pokulhává formální úroveň zpracování (zejména v poznámkách pod čarou - viz dále). Formátování není vždy jednotné (např. zahájení části třetí na spodním okraji stránky 14). Obsah práce je pojat jako tabulka. Občas by vyjadřování prospěla větší ladnost, mnohdy se autorka potýká s vyšnutím z větné vazby (srov. např. hned první dvě věty Úvodu práce s. 1 - *Tato diplomová práce se věnuje tématu právní osobnosti ale také jejím přesahům působení před počátkem, tj. právní postavení nascitura, vzniku právní osobnosti narozením i jejímu zániku a přesahům po smrti člověka, jakož i jistým změnám a zásahům do podstaty právní osobnosti, ať už se jedná o zásahy soudu, či odlišných právních skutečností. Dotýká se ale také konce právní osobnosti, a to i v jiných specifičtějších formách, než je smrt, a dalších situacích, kdy je do jisté míry právní osobnost omezena v tom smyslu, že nedosahuje standardní, zákonem přiznané ochrany, jako za trvání života osob.;* s. 13 - *Chránit je u právnických osob třeba zejména dobrou pověst a název³³ a v poslední řadě také ochrana obchodní firmy.;* s. 23 - *Encyklika Jana Pavla II., O životě, které je nedotknutelné dobro, vydaná roku 1995;* s. 31 - *Právě tak se stalo v případě právní subjektivity nenarozených osob, aby bylo možné zřídit práva ve prospěch osoby dosud neexistující, tj. ustanovení nepočatých vnoučat dědici či zřízení odkazu v jejich prospěch. aj. aj.).* Je zřejmé, že tyto poměrně časté projevy autorčiny formulační neobratnosti celkový dojem z práce nijak nevylepší.

Zásadní výhradu je pak třeba učinit k podobě citačního aparátu. Poznámky pod čarou se vyznačují značnou nejednotností a nepřehledností. Místy působí dojmem, že autorka citovala vždy každé dílo znovu. Občas je totéž dílo citováno odlišně i na dvou za sebou jdoucích stránkách. Občas opomíjí přesně uvést název díla a zmiňuje jen zdroj (např. poznámka pod čarou č. 32 - *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654), 1. vydání, 2014, s. 545 – 550* nebo č. 39 - *Právní rozhledy 13-14/2016, s. 457*). Občas zapomene uvést konkrétní citovanou stránku a uvádí jen celkový rozsah stran díla (pozn. č. 37 - *Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.*). Název literárního díla někdy uvozuje dvojtečkou, jindy nikoliv. Občas s uvedením ISBN, občas bez. U rozhodnutí diplomantka někdy uvádí jen spisovou značku, jindy zdůrazňuje, že jde o rozhodnutí či rozsudek. U internetových zdrojů někdy opomíjí uvést den, kdy bylo citováno atp. atp.. Každá poznámka pod čarou jen nad to samostatnou větou. Měla by tedy začínat velkým písmenem a končit tečkou. Nelze než podotknout, že takto tristní stav poznámkového aparátu by byl patrně mnohými oponenty, zaměřujícími se primárně na formální stránku

odevzaného textu, dostatečným důvodem pro závěr o potřebě přepracování práce. Samotný rozsah použitých zdrojů je přitom velmi bohatý, ať již jde o zdroje literární či judikatorní. O to více zaráží podoba poznámkového aparátu, který je zjevně důsledkem nedbalého přístupu autorky ke závěrečné redakci odevzaného textu.

S ohledem na vše výše uvedené je možné konstatovat, že posuzovaná práce splňuje základní kritéria na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Současně je však zřejmé, že text má své silnější a slabší stránky. K silnějším patří jistě komplexní pojetí výkladu. Seznámení čtenářů s celou řadou zajímavých a podnětných informací i zjevné prokázání hlubšího proniknutí do zvolené problematiky. K nedostatkům patří zejména občasná věcná pochybení a především pak pochybení formálního rázu, projevující se zejména v neutěšené podobě poznámkového aparátu. Právě tyto aspekty celkový dojem z odevzaného textu nepřehlédnutelným způsobem sráží. S ohledem na vše výše uvedené práci k obhajobě doporučuji, navrhuji ji však hodnotit jako dobrou až dobrou velmi dobrou v závislosti na výkonu uchazečky při obhajobě samotné práce.

Otázky:

Jak si vysvětlujete, že na počaté dítě se hledí jako na již narozené jen pokud to vyhovuje jeho zájmům. Může nenarozené dítě nabývat dluhy?

V Plzni dne 8. května 2021

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.